PUTAJAN KYLÄ SUODENNIEMELLÄ

Putajan kuulu kivisilta talviasussaan.

2013

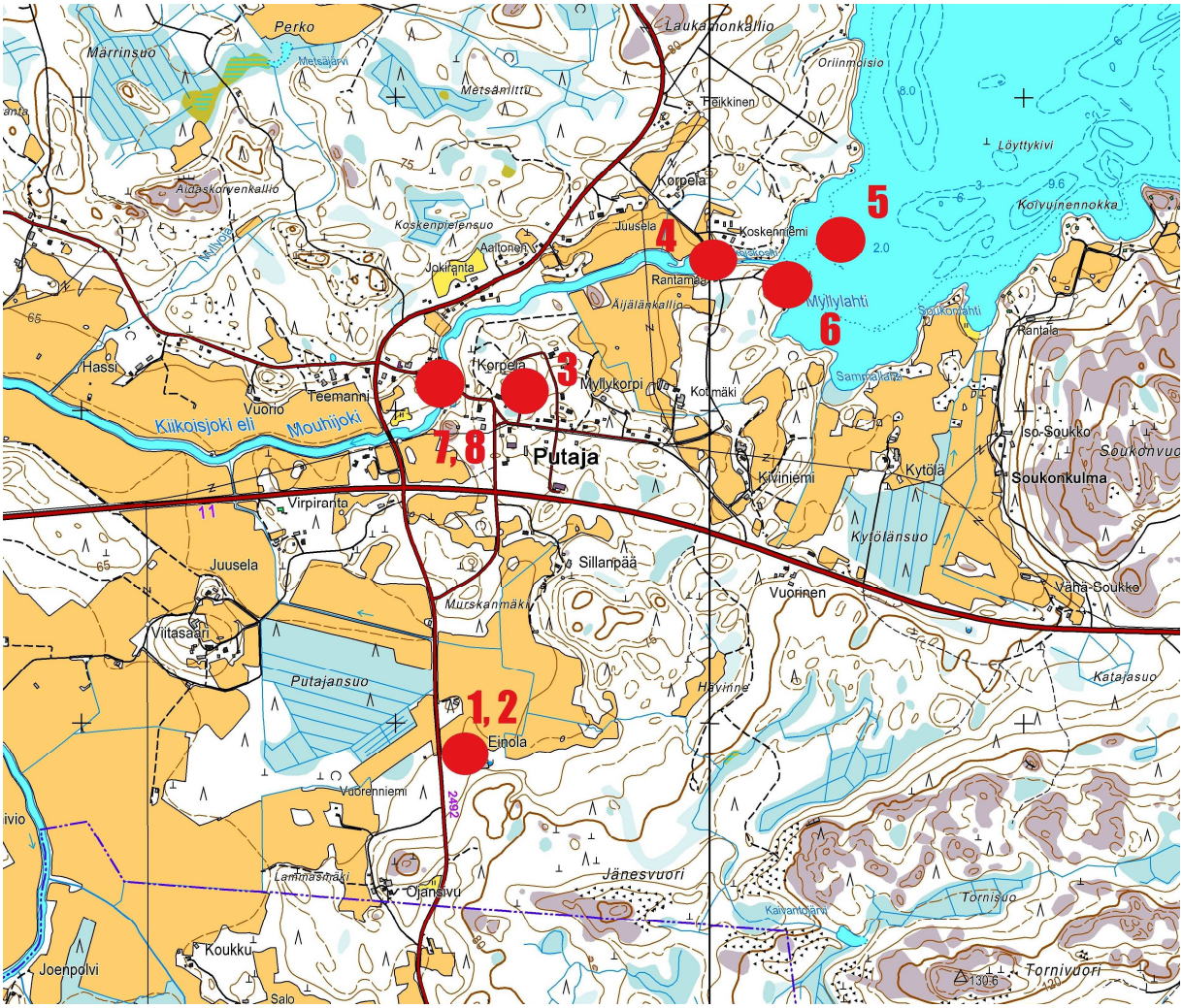

Kartta, johon on merkitty tekstissä esitetyt kohteet.

1. Putajan Maatalous & Maansiirtomuseo

Museo on Arto Vuorenniemen keräilyn tulos. Kaikki alkoi vuonna 1972, jolloin Arto hankki tulevan museonsa ensimmäisen traktorin, venäläisen DT-20 vuosimallia 1957. Vähitellen trakoreita ja muita koneita kertyi niin, että vuonna 1993 niitä varten valmistui ensimmäinen museohalli. Siellä oleva materiaali kuvaa aikaa, jolloin ensimmäiset koneet ja laitteet tulivat helpottamaan ihmisen maataloustyötä. Toinen maansiirtokoneille tarkoitettu halli valmistui vuonna 2001.

2. Patsaspuisto

Museon yhteydessä on Patsaspuisto, joka täydentää museon maatalousteemaa. Se

kuvaa aikakautta ennen koneellistumista. Patsaat on tehnyt Tauno Vuorenniemi entiselle kotitilalleen. Patsaat ovat lasikuitua.

Ensimmäinen patsas oli Hevonen ja kyntäjä. Teoksissa on runsaasti mielenkiintoisia yksityiskohtia ja tragiikkaa, muun muassa kaatuneen puun alle jääneen miehen pelastusyritys. Luonnollista on, että mukana on paljon eläinhahmoja.

Osa näistä patsaista on ollut esillä muun muassa Kiasmassa ja Senaatintorilla Helsingissä. Kurki ja hirvi ovat käyneet jopa Budapestissa asti.

Museoon ja Patsaspuistoon voi tutustua vaikka talon väki ei olisikaan kotona. Ryhmien toivotaan ilmoittavan tulostaan Artolle puhelin 0400-126289.

3. Ylisenkoskentien asuntoalue

Ylisenkoskentielle on muodostunut viihtyisä asuntoalue jossa on vielä rakentamattomia omakotitontteja. Niihin on valmiina valaistu tie sekä vesijohto- että viemäriliittymät. Ylisenkoskentien ja valtatie 11 väliin on suunniteltu tulevan tiloja yritystoiminnan käyttöön. Tällä alueella ovat Isolähteenmäki Oy:n autohallit ja JH Computer Oy:n tietokonemyymälä ja -huolto.Tontteja myy Sastamalan kaupunki.

4. Ylinenkoski

Kiikoisjoki eli Mouhijoki alkaa Mouhijärvestä Yliseltäkoskelta. Myös tässä koskessa on ollut vesivoimalla käynyt saha ja mylly. Mylly toimi jo 1800-luvulla ja myöhemmin sen yhteyteen rakennettiin saha. Mylly ja saha paloivat vuonna 1947. Paikka on nykyisin yksityisasuntona.

Kyläyhdistys Putajan Ponsi on kunnostanut Ylisenkosken ylimenevän kävelysillan josta voi katsella padolla ja räjäytyksillä nujerrettua koskea. Vielä muutama vuosikymmen sitten oli koski varsinkin keväisin komeasti kuohuva ”paikallinen Imatrankoski”.

5. Mouhijärvi

Mouhijärvi on noin 6 kilometriä pitkä ja leveimmältä kohdaltaan 2 kilometriä.

Syvimmältä kohdaltaan järvi on yli 20 metrin syvyinen. Lukuisten pikkupurojen lisäksi siihen laskee pohjoisesta Kourajoki, jonka alkulähteet ovat Suodenniemen kirkonkylän järvien takana aina Kankaanpäässä ja Hämeenkyrössä asti. Järvi on hyvin kalaisa, muun muassa hyvä kuhajärvi.

Mouhijärvi tarjoaa mahdollisuuksia vaikkapa kalastukseen ja melomiseen.

6. Rantasauna

Kaupungin omistama, mutta Putajan Ponnen hallitsema rantasauna sijaitsee myös vanhalla sahan tontilla. Siinä toimi saha vuosina 1960-72. Kun saha paloi, niin Suodenniemen kunta lunasti tontin ja sille rakennettiin kyläläisten talkoovoimin rantasauna yhteiseen käyttöön. Saunan yhteydessä on uimaranta, veneiden vesillelaskupaikka ja Suomun kalamiesten omistama laavu.

Vuosina 2010-11 rantasauna kunnostettiin talvilämpimäksi ja rakennettiin tarpeellisia lisätiloja.

Rantasaunalla järjestetään kyläläisten yhteisiä tapahtumia joista eniten yleisöä vetävä on heinäkuinen Kylärieha. Riehassa ovat perinteeksi muodostuneet yhteislaulu ja halonheittomestaruuskilpailut. Rantasaunaa voi myös vuokrata yksityistilaisuuksiin.

7. Kivisillat

Kolmiaukkoinen kivisilta on Putajan symboli. Se kuvaa yhteistyön voimaa – holvikaaressa kivi tukee toistaan – ja perinteiden pysyvyyttä eli lujaa graniittia. Kolmiaukkoisen sillan lisäksi vieressä on pienempi yksiaukkoinen silta.

Siltojen historia alkaa vuodesta 1893, jolloin Putajan sahan ja puusillan omistaja Fredrik Johansson teki Turun ja Porin läänin kuvernöörille anomuksen uuden sillan rakentamiseksi Kiikoisjokeen Alisenkosken niskalle. Lukuisien valitusten ja kokousten jälkeen silta valmistui kymmenisen vuotta myöhemmin. Siltamestarina oli Kaarle Lod ja kivet louhittiin parin kilometrin päässä olevasta kalliosta.

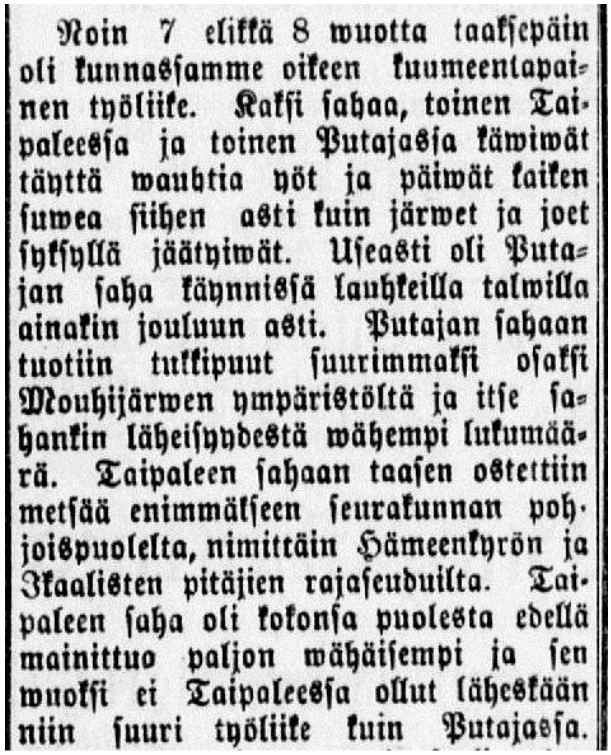
Noin 7 elikkä 8 wuotta taaksepäin oli kunnassamme oikeen kuumeentapainen työliike. Kaksi sahaa, toinen Taipaleessa ja toinen Putajassa käwiwät täyttä wauhtia yöt ja päiwät kaiken suwea siihen asti kuin järwet ja joet syksyllä jäätyiwät. Useasti oli Putajan saha käynnissä lauhkeilla talwilla ainakin jouluun asti. Putajan sahaan tuotiin tukkipuut suurimmaksi osaksi Mouhijärwen ympäristöltä ja itse sahankin läheisyydestä wähempi lukumäärä. Taipaleen sahaan taasen ostettiin metsää enimmälseen seurakunnan pohjoispuolelta, nimittäin Hämeenkyrön ja Ikaalisten pitäjien rajaseuduilta. Taipaleen saha oli kokonsa puolesta edellä mainittuo paljon wähäisempi ja sen wuoksi ei Taipaleessa ollut läheskään niin suuri työliike kuin Putajassa.

Pääsilta on 30 metriä pitkä ja sen hyötyleveys on 5,4 metriä. Kolme holviaukkoa on kukin 3 metriä leveitä ja 3 metriä korkeita. Pienemmän yksiaukkoisen sillan pituus on 16,3 metriä. Sillat ovat osa Putajan kylän paikallistiestöä ja silloilla on kolmen tonnin painorajoitus.

Ote Sanomia Turusta –lehdessä 11.4.1891 julkaistusta maaseutukirjeestä

8.Alisenkosken saha

Aliseenkoskeen nykyisten kivisiltojen alapuolelle perustettiin saha 1861. Koski tarjosi vesivoimaa sahan tarpeisiin sen jälkeen kun koskeen oli rakennettu pato. Sahalla oli varsin vaiherikas historia. Omistajina ovat olleet vuoroin kauppiaat, norjalaiset ja myös paikallinen yrittäjä.

Koskivoiman lisäksi tuli 1930-luvulla höyrykone ja sen avulla sahan toimintaa voitiin tehostaa. Sahan yhteydessä oli myös vesivoimalla käynyt mylly lähiseudun asukkaiden jyvien jauhatusta varten. Koskessa pyörivä vesiturbiini teki myös sähköä lähitalojen tarpeisiin. Sahan ja myllyn toiminta päättyi 1950-luvulla ja nyt ovat jäljellä vain rauniot.

Nykyisin koski on suosittu perhokalastuspaikka johon Suomun kalamiehet istuttaa kirjolohia ja myy kalastuslupia.

Lähteet:

Teksti ja kuvat: Erkki Vuorinen
Sanomalehtileike: Historiallinen sanomalehtiarkisto, Kansalliskirjasto
Karttapohja: Maanmittauslaitos